

Tajkuni in slovenska stvarnost (5)

Piše se leto 2011 in živimo že 20 let v samostojni domovini Sloveniji. Čas od leta 1990 naprej sta predvsem znamenovala odhod iz skupne države SFRJ in nato sprememba družbeno-ekonomskega sistema; prešli smo iz sistema družbene lastnine nad produkcijskimi sredstvi (enostavno socializma) v zasebno lastnino oziroma kapitalizem, ki temelji na tržnih zakonitostih. Ta prehod tranzicija se ni zgodila v štiriindvajsetih urah, ampak postopoma s sprejemanjem temeljnih zakonov, ki pravno regulirajo medsebojne odnose subjektov v novem produkcijskem odnosu. Danes smo priča, v kaj se je prelevil ta kapitalizem in kakšno škodo povzroča državljanom Republike Slovenije; neenakomerna porazdelitev novo ustvarjene vrednosti, odsotnost pravičnosti, velika zadolženost države in podjetij, tekoči primanjkljaj proračuna in vse do izgube vrednostnega sistema na vseh ravneh. Zato je pomembno vprašanje, kdo je iniciiral in sprejel odločitev za ta novi odnos, to je kapitalizem. Ker je to občutljivo družbeno politično vprašanje in lahko sproži nove delitve, je potrebna največja mera poštenosti in zgodovinskega spomina, ko razpravljamo ali celo pišemo v časnikih o tej tematiki.

V Večeru je bil 17. 8. 2011 objavljen prispevek Tajkuni in slovenska stvarnost (4) avtorja Andreja Adama, sociologa, ki med drugim trdi, da smo se Slovenci odločili za "kapitalistični produkcijski odnos" na referendumu, in v nadaljevanju še, da smo plebiscitarno sprejeli novo družbeno pogodbo in kapitalizem. To je čista neresnica in laž, odločitev o teh stvareh preložiti na ramena državljanom Republike Slovenije pa podtikanje v smislu: "Imate, kar ste želeli!"

Dejstvo je, da v RS ni bi nikoli izveden referendum, na katerem bi se državljani opredeljevali ali celo izglasovali kapitalizem; s plebiscitarno večino pa smo izglasovali odločitev na plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije 23. 12. 1990, ki bo tudi demokratična družba. Izid plebiscita je predstavljal postavitve normativnega temelja za razrešitev odnosa do Jugoslavije državno samo-

stojnost.

Spremembe družbene ekonomske ureditve pa so se sprejemale v skupščini RS in državnem zboru RS, vse od njene izvolitve od 1990 naprej, na predlog vlade in poslancev. Glavni za spremembo iz socialistične ureditve v tržno kapitalistično pa so bili sprejeti štiri naslednji zakoni: oktober 1991 stanovanjski zakon, november 1991 zakon o denacionalizaciji, november 1992 zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in maj 1993 zakon o gospodarskih družbah.

Prvi je pomenil stvarni bombonček ljudem, ki so živeli v družbenih stanovanjih, medtem tistim, ki so si sami zgradili v času socializma stanovanjske hiše, ni dal nič, čeprav so v enaki meri sodelovali pri izgradnji družbenega sklada stanovanj. Zakon o denacionalizaciji je prinesel korist samo denacionalizacijskim upravičencem (fevdni gospodi, Cerkvi in razlaščenim kapitalistom) in povzročil nove krivice uživalcem vrnjene lastnine. Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij je sprejel pozno in po burnih razpravah v skupščini in državnem zboru RS, prinesel pa je t. i. lastninske certifikate. Kaj je večina slovenskih državljanov in državljanek s tem dobila, smo priča zadnjih petnajst let, ko je poniknila - se privatizirala - družbena lastnina in vse do t. i. pojava tajkunov. Omeniti velja še, da je predsednik vlade Lojze Peterle imel svoje posebne svetovalce za gospodarska vprašanja predvsem glede načina uvedbe kapitalizma, iz vrst slovenske politične emigracije in tudi to, da je gospoda Peterleta bolj kot osamosvajanje zanimala delitev premoženja in "rekapitalizacija" (povzeto po knjigi Slovenska novejša zgodovina 1848 - 1992, str. 1305, Inštitut za novejšo zgodovino, izšla 2005, Mladinska knjiga). Pisati o tem, da so državljani sprejeli odločitev za kapitalizem na referendumu, je tako milo rečeno vulgarna in zgodovinska neresnica, ki lahko obremenjuje sedanje odnose med ljudmi in tudi generacije prihodnosti.

Verba volant, scripta manent. Izrečeno odleti, napisano ostane.

Milan Urek, Hoče